

Utgave: 1/2003

Tema: Øremerking av stillinger til kvinner behandles i EFTA-domstolen

Forfatter: Anne Kjersti Toft, januar 2003

EFTA-domstolen vil i løpet av kort tid bestemme seg for om Norge kan øremerke stillinger til kvinner eller ikke på Universitet i Oslo (UiO).

Bakgrunn:

Det er ca 13% kvinner blant de vitenskapelige ansatte ved UiO og det er flere institutter uten kvinnelige professorer. UiO vedtok på våren 2000 å øremerke noen få høyere vitenskapelige stillinger til kvinner på fag som hadde spesielt dårlig kvinnerepresentasjon blant de ansatte. Om det skal gå i samme tempo som det har gjort til nå, vil det ta 75 år før det er 50% kvinnelige (høyere) vitenskapelig ansatte. Kvotering har vært brukt i flere år, men har dessverre ikke hatt tilstrekkelig effekt. Kollegiet, det høyeste organet på universitet, mente derfor at det var på tide å ta i bruk mer presise og effektive tiltak. Institutter med spesielt dårlig kvinnerepresentasjon kunne søke om å få nye midler til oppretting av stillinger til kvinner. Kvinnelige professorer er viktig fordi de er forbilder for studenter og til dels har et annet perspektiv på forskning de arbeider med.

ESA innblanding:

En mannlig stipendiat følte seg forurettet og diskriminert, og klagde saken inn for Likestillingsombudet, som svarte med å si at øremerking er helt og holdent innenfor Likestillingsloven. Han gikk så videre til ESA, EØS-avtalens overvåkningsorgan, for å få deres mening i saken. ESA uttalte at det strider mot EØS-avtalen å ikke gi menn mulighet til å søke på stillinger. ESA argumenterer med at det er i strid med EUs likebehandlingsdirektiv (76/207/ EEC) å ikke gi begge kjønn like muligheter til å søke på en stilling og alle søkere en objektiv vurdering. Direktivet åpner for positiv særbehandling, men ESA tolker det som kvotering og ikke øremerking. Utdannings- og forskningsminister Kristin Clemet har heldigvis stått på sitt, og som konsekvens av det meldte ESA saken til EFTA-domstolen 18/10-02.

EFTA-domstolen:

I disse dager diskuterer EFTA-domstolen hvorvidt Norge skal få «lov» til å fortsette med øremerking av stillinger til kvinner på UiO. Dom er ventet en gang på nyåret. Om EFTA-domstolen dømmer i mot oss, noe som er sannsynlig, skal vi i prinsippet slutte med øremerking. Men domstolen og ESA har ingen reelle og formelle sanksjoner som de kan bruke mot oss om vi trosser en dom i EFTA-domstolen. EU kan ta i bruk politiske virkemidler, men det er lite sannsynlig at EU vil prioritere denne saken fremfor de andre EØS-«stridssakene».

Hva skjer?:

Nei til EU mener at likestillingstiltak på UiO ikke faller inn under EØS-avtalen, og at EFTA-domstolen bør dømme slik at Norge fremdeles kan ta i bruk de likestillingstiltak norske institusjoner finner formålstjenlige. Det er mange ulike syn på hvorvidt øremerking er den riktige veien å gå, men vi mener at EFTA-domstolen og ESA uansett ikke skal blande seg inn. Vår likestillingspolitikk er det ikke opp til ESA å bestemme. ESA tolker EUs lovverk på en konservativ måte når de sier at øremerking strider mot EØS.

På disse nettsidene kan du følge med i utviklingen i saken:

http://www.neitileu.no/bin/show?page=kvinne_utvalg&cat=16&num=20.

<http://www.eftacourt.lu/>